

1 Signalering

Nieuwe normen niet nodig

In een schone bodem kunnen op korte afstand grote verschillen voorkomen, zowel in het horizontale als in het verticale vlak. Aan sommige slootwanden is dat goed te zien. Deze heterogeniteit wordt veroorzaakt door de wijze waarop de bodem is afgezet, door bodemvormingsprocessen en door menselijk gewroet. Als de bodem ook nog eens verontreinigd is, wordt het er niet homogener op.

Het is niet eenvoudig een representatief monster van de bodem te nemen. In de regel ken je de heterogeniteit niet eens. Bemonsteringsprotocollen helpen een beetje. Uit kostenoverwegingen zijn de aantallen deelmonsters daarin beperkt gebleven. Als je hetzelfde perceel twee maal bemonstert, is de kans groot dat je met twee niet vergelijkbare monsters thuiskomt.

Vaak worden alleen mengmonsters geanalyseerd. Velen gaan ervan uit dat een mengmonster homogeen is. Uit onderzoek van laboratoria blijkt dat dit niet het geval is. Voor een analyse is maar een klein schepje grond nodig. Daarom is het noodzakelijk het mengmonster te homogeniseren. Dit gebeurt slechts incidenteel. Veel opdrachtgevers laten dit uit kostenoverwegingen achterwege.

Nog maar kort geleden was voor homogene monsters een standaardafwijking van 40 procent tussen verschillende laboratoria eerder regel dan uitzondering. Door methoden beter op elkaar af te stemmen bedraagt deze thans voor een aantal veel gevraagde parameters vijftien procent.

De kwaliteit van monsternamen, monstervoorbehandeling, analyse en toetsing aan normen moet op elkaar zijn afgestemd. Bij de monsternamen valt veel te verbeteren door beter rekening te houden met de heterogeniteit van de bodem. Mengmonsters moeten altijd worden gehomogeniseerd. Bij de analyse valt veel te verbeteren door nog meer afstemming tussen laboratoria. Zolang deze stappen niet verbeterd zijn, heeft verfijnen van normen geen zin.

Gemakkelijke winst is te behalen door de Interventiewaarden te voorzien van de juiste correctiefactoren voor humus en lutum. De tot nu toe gebruikte factoren – bedoeld als maat voor adsorptie, en daardoor geringe beschikbaarheid – zijn onjuist. Zij zijn ongewijzigd overgenomen van de Streefwaarden, waar zij om een geheel andere reden dan adsorptie zijn geïntroduceerd.

Ik pleit voor herintroductie van het begrip indicatieve richtwaarden. Als een norm wordt overschreden, dan is dat een aanwijzing voor de mogelijkheid dat de risico's te hoog zijn. Een meting in het veld ter verificatie daarvan is dan op zijn plaats. Dat zal vaak een meting zijn waarbij het verloop van processen in de bodem wordt nagegaan. Daarvoor zijn geen nieuwe normen nodig. Het kan gewoon met de oude!

Wie heeft trouwens gevraagd om nieuwe normen?

Theo Edelman
Directeur Stichting bodemsanering NS Utrecht